

Detta är en bilaga till Elevhälsa nummer 1/2010–2011 utgiven av Gothia Förlag 2010. Finns att ladda ner på förlagets webbplats www.gothiaforlag.se.

Mobbning – kränkning, skam och skitsnack

Dialog om kränkningar i skolan betonade elevernas delaktighet

Källa: Barnombudsmannen

Våren 2010 träffades representanter från tio svenska kommuner för diskussion om hur de ska förbättra det förebyggande arbetet mot kränkande behandling av elever i skolan. Mötet genomfördes på initiativ av Barnombudsmannen och Barn- och elevombudet vid Skolinspektionen mot bakgrund av att nio av tio skolor i Sverige har bristfälliga planer mot kränkningar i skolan.

Syftet med mötet var att tillsammans identifiera hinder och formulera lösningar så att kommunerna som ytterst ansvariga bättre kan stödja skolorna i deras arbete med att förverkliga lagens krav om nolltolerans mot kränkande behandling i skolan.

– Tusentals elever blir kränkta i skolan varje dag. Varje barn har rätt till en trygg skolmiljö. Därför är dagens kommundialog ett viktigt steg i utvecklingen av det förebyggande arbetet mot kränkande behandling i skolan, säger Barn- och elevombudet Lars Arrhenius.

Kommunerna pekade på tre viktiga punkter att rikta in sig på för att förbättra arbetet mot kränkande behandling i skolan:

1. Eleverna måste vara delaktiga – de är de verkliga experterna på vad som händer i skolan. Utan deras medverkan kommer man inte att lyckas att nå målet med nolltolerans. Kommunerna bör kräva att skolorna redovisar hur eleverna involveras.
2. Politikerna måste ge tydliga budskap till tjänstemän och förvaltningar att nolltolerans mot kränkande behandling ska gälla.
3. Skapa samsyn bland politiker, skolpersonal, elever och föräldrar om vad kränkande behandling är och hur man förhindrar det. Politikerna måste skapa utrymme i form av tid och resurser för att regelbundet kunna reflektera kring dessa frågor och rapportera till kommunen om hur arbetet fortskrider.

– Vi har haft en konstruktiv dialog som resulterat i konkreta förslag på förbättringar. En viktig slutsats är att man lätt hamnar i försvarsställning och ifrågasätter barnets berättelse. Det krävs tydliga rutiner för att inte bagatellisera och för att kunna sätta in omedelbara åtgärder. Samtliga kommuner i landet kommer att få en utförlig sammanställning av det arbete vi har gjort idag, säger barnombudsman Fredrik Malmberg.

Samsyn hos skolpersonal och politiker

I många kommuner saknas tillräcklig kunskap om gällande lagstiftning. Kränkande behandling är ett vidare begrepp än mobbning och omfattar även enstaka händelser. Ansvariga i kommunerna måste öka medvetenheten om vad nolltolerans innebär och hur man arbetar för att motverka kränkningar. Det är också viktigt med en samsyn kring detta gentemot eleverna.

– Dialogen har lett till positiva diskussioner. Det har gett Lessebo kommun bra input till det arbete vi redan har påbörjat, säger Monica Widnemark, kommunalråd i Lessebo kommun, som deltog i mötet.

Viktigt att ta del av verksamheten

Barnombudsmannen och Barn- och Elevombudet betonade att huvudmännen har det yttersta ansvaret att arbeta systematiskt för att förhindra kränkningar, följa upp arbetet och utvärdera. En ny plan mot kränkande behandling ska upprättas varje år utifrån den aktuella situationen på skolan. Det ska ske i nära samverkan med barn, elever och personal.

– Aktivt arbete och uppföljning i arbetet mot kränkande behandling i skolan är lika viktigt som ekonomisk uppföljning i en kommun, säger Claes Jarlvi, deltagare och förvaltningschef i Åstorps kommun, som själv är ute på skolorna en gång i månaden och möter elever och personal.

Skolorna har handlingsplikt

Barnombudsmannen och Barn- och Elevombudet lyfte fram i dialogen med kommunerna att skolorna har handlingsplikt. De är enligt lag skyldiga att ingripa för att skydda en utsatt elev och agera mot kränkningar – även när det sker på nätet. Rutiner och en tydlig handlingsplan är viktiga redskap. Det är också centralt att det finns en kontakt och ett brett samarbete mellan skola, huvudman, socialtjänst, polis och berörda myndigheter.

Deltagande kommuner

Deltagande kommuner var Danderyd, Göteborg, Götene, Lessebo, Luleå, Norrköping, Orsa, Västerås, Åstorp och Örnsköldsvik. Det är kommuner i olika delar av landet, olika stora och med olika förutsättningar. En del har ett idag fungerande arbete mot kränkande behandling i skolan, andra står inför olika typer av utmaningar. Varje kommun representerades av ansvariga från kommunledningen och den operativa skolverksamheten.